PAGE(S) MISSING
NOT AVAILABLE

FOLIO NO. 1 & 6-9 MISSING

LIBRARY OF THE BOMBAY BRANCH OF THE ROYAL ASIATIC SOCIETY

श्रूयतेमूर्द्धिशिवस्यपरमेष्ठिनःपुरानगारथेनेदंसर्वज्ञानांहितायचाराध्यशिवमानीतापुराणेश्रूयतेविधेः॥ १४
प्रसादनममबूहिसान्नमत्याश्चकारणं॥ब्रह्मोवाच॥शृणुनारदवक्ष्यामिगंगामाहात्म्यमुत्तमं॥श्रुतेनयेनपापा
निविलयंयांतिसद्यश्चाःसरस्वत्यास्तटेपूर्वंकल्पेपेनमहर्षिणा॥संनियम्येंद्रियग्रामंतपश्चक्रेसुदुष्करंपार्वती
शेजगन्नाथंपरमेणसमाधिना॥आराधयामासमुनेप्रसन्नोलीलयोदितः॥उवाचचप्रसन्नास्मिब्रूहियन्नेविवां
छितंतपसाऽकरेणदत्तंप्राप्यंविद्यतेमुनाकल्पपर्यंतं॥नावीकलियुगेहरसदाचारविवर्जितेसर्वलोकहिता
र्थायगंगांमेहिदिशंकरंतथास्थित्वादुदारणेनिवसंतिमुनीश्वराः॥तेषांस्नानार्थंमिच्छामिगंगांपापप्रणाशि
नींप्रसादंकुरुमेदेवसुरासुरनमस्कृतं॥गंगास्नानाद्दिवंयांतितथानवतरंकरं॥श्रीमहादेवजाटाकलापं
मुनास्मिसागंगापापनाशिनीं॥केलासशिखरंमुक्त्वपूर्वंमेगिरिजानयात्॥ब्रह्मोवाच॥रुद्रस्यवचनंश्रुत्वापा
र्वतीक्रोधमूर्छिता॥संदश्यौष्ठपुटंदंष्ट्रभ्रुकुटीकुटिलानना॥दधावजग्राहकेशेषुशंकरंलोकशंकरं॥जटाजटाकल

नामसंज्ञेनैमिषारण्येमेवचाऽब्रह्मसंधारकाक्षेत्रंश्रुबुदारण्येमेवचा।त्रेतायुगेचबलाविघ्नस्मरणादघनाशनोनामद्वाक
लेसामनोर्यत्रवैब्रह्मवज्रश्चलेश्वरंविश्वनाथंनृगुह्यक्षेत्रंकादरुद्रिमाचलेसंख्याउनेवशाकंतेषुएषस्थानानिनृतले
सद्यःकलुषहारीणिस्मरणादर्शनादपिसर्वेषामवतीर्थानामादिरुत्तराऽऽक्रवी।साकथंदेवदेवेशश्रुबुद
रणेवोसिमाश्रिता।कथंसाऽत्रमतीनामसंजातंभुविविश्रुतं।संशयोममदुनत्रछेत्तुमर्हसिप्रभजःसूतऽ।।ना
रदेनचतत्प्रश्नोब्रह्मलोकपितामहंमनसासंस्मरन्देवपरमात्मानमव्ययंनारायणंगुणातीतंश्रुनंतपुरुष
त्तमंउवाचब्रह्मतनयंसर्वज्ञाणिहितायवै।साऽत्रमत्याश्चमाहात्म्यंतथाचोत्पत्तिरवचायथासाऽत्रमतीनामत
श्रुएवधन्विजाऽत्रमाः।ब्रह्मोवाच।कलौयुगेमहारौद्रेघाणिनामत्रदारकाऋषयःसर्वतोनत्यश्रुबुदारण्यंवमाश्रितं
।।कथानाःनाविधश्चकुस्तीर्थक्षेत्रसमुद्भवाःतथोत्तमंपदंरम्यंकलिदोषविवर्जितंश्रुवेलेश्वरसमीप्यंकल्पपस्य
महात्मनःकल्पेनपुरानीतामुनीनांस्नानकारणात्तेनसाकाश्यपीगंगाश्रूयतेपापंतकापदा।नारदऽ।।तातस

पंदिनिश्चोयत्रावितंनुवि।गौरीनयाश्चवत्रामसाऽगातत्रतवैतेनसाऽत्रमतीनामप्रसिद्धंभुतलेनवतत्राश्र
तेसाऽत्रमत्याश्चयश्शृणोत्यनंदनारदासर्वपापविनिमुक्तोगंगास्नानफलंलभेत्।त्रकावतरतीएतीर्थेसिरस्व
त्यांचनारदक्षेदारचक्रुक्षेत्रेफलंस्नानतानवेत्।तत्फलंमुनिनाहुसाऽत्रमत्यादिनेदिनेनवतीति
नसंदेहोव्यासस्यवचनंयथा।तेननस्येपरपक्षेउलोलेहयद्यत्रनारदःश्रमोवास्मदिसमयकृत्याऽदानेनयत्फ
लोनरस्तत्फलंमप्नोतिसाऽत्रमत्यवगाद्यनात्।श्रेष्ठंगयायोगेनाराध्यवासुदेवंमुदामुनेःयत्फलंलभतेमर्त्यो
धंसाऽत्रयोगेऽप्रातस्नानयत्फलंतत्फलंसमवाप्नोतिसाऽत्रमत्यवगाद्यनात्।श्रेष्ठंगयायोगेनाराध्यवासुदे
वंमुदामुनेःयत्फलंलभतेमर्त्यःसाऽत्रमत्यवगाद्यनात्।कार्त्तिक्यांकृत्तिकायोगेश्रीस्थलेमाधवाग्रतःस्नाद
नेनयत्फलंसाऽत्रमत्यांचनारद।।कश्यपउवायदिउष्टोसिमेदवतपसालोकरांकरासाऽत्रमत्याश्चमाहात्म्यंतो
र्थंन्यऊरुवाधिकांश्रीरुद्रउवाचविप्रतिमुनिश्रेष्ठएषासाऽत्रमतीनदी।वरिष्ठासर्वतीर्थेभ्यःसदामुद्यनाम्नु

महादेवेऽथदासाश्रमतीतीर्थेब्रह्मवल्लीसमीपतःपिप्पलेदेवरूपस्तु ---संदृश्यनिरूदेस्नात्वास्वर्गलोकमवाप्स्यथ॥त
तस्मिन्हदेस्नात्वागोवागोपतेनामदास्वर्गंगतास्मृतमामहादेवसमीपतःगोरूदेपुरुषस्नात्वैपितृतर्पण॥
गवांलोकमवाप्नोतितेदाहृदलयवर्जिवर्तो॥इतिसाश्रमतीमाहात्म्येसप्तीर्थत्रयोदश॥॥बा(ततोगछेन्महातीर्थं
संगमेश्वरमुत्तमंयत्रहस्त्रमतीपुण्यासाश्रमत्याविमिश्रिता॥शोपंकोडिन्यमुनितःप्राप्यस्नात्वाचत्रदा।व
डिन्यैनियन्नाम्नालोकेख्यातिंगमिष्यति॥२(तत्तीर्थंसंप्रवक्ष्यामिपृथ्व्यांत्रैलोक्यविश्रुतंसर्वपापहरंपुण्यंवि
ख्यातंसंगमेश्वरं॥यत्रतीर्थेनरःस्नात्वादृष्ट्वादेवंमहेश्वरं।उच्यतेसर्वपापेभ्यरुद्रलोकंसगछति॥इतिसंगमेश्वरनामतृतीयोध्यायः॥बा
स्नात्वादृष्ट्वादेवंमहेश्वरंमुच्यतेसर्वपापेभ्यरुद्रलोकंसगछति॥इतिसंगमेश्वरनामतृतीयोध्यायः॥बा
सृतज्ञातोगछेत्तत्रिश्रृङ्गतीर्थंरुद्रमहालयंकेदारानुपमंसाक्षात्तरुणैपरिनिर्मितं॥१स्त्रीरूपेतत्रैवकन्न
वंपिङ्गणेतिकारकंतत्रस्नात्वारुद्रदानेनपितरस्तृप्तिमाप्नुयुः॥तत्रस्नात्वासमासिद्धंतेरुद्रस्यपरमंपदं॥२(वृष

शिवमुद्दिश्यदत्तंत्वर्पमक्षयंविद्यानिश्चितंकर्मचोच्यते॥३तस्मान्नरकृणमिवैकितवस्य
नविद्यतेप्रायश्चित्तमुपपातकेष्वपिकितवस्यमहात्मनः॥३॥नमीनतानिताप्यज्ञातानिस्मरणाच्चवे।यं
नोप्रनादासवणेप्रोक्तानचमुक्तानिच।३४तत्रवित्रयस्तस्यनिदाम्पत्यंतादस्त्रय।पूर्वस्यप्राङ्मुखा
दृष्ट्वादेवंमहाज्ञातकंठरावैदिराजासुरेशाणास्त्रिरात्र्यूलपदंत्रयंमधुतेनवरंमुक्तानितेऽतः।प्राय
णेदेवादीचमुनीनसंवीनविप्रोपतःप्रार्थनपूरणंपातनवयालयानिकालेवाराज्यादकोनिरू
निनेनवेवसुखीनवातथेतिमत्वाक्वनेपुरंदरागतःपुरीस्वामिविवकदृष्टि।प्रत्यर्थयामासमुनीन्प्रयत्न
तमकूपपादीनपुरुवाक्यतस्मदा॥३७(कूपपङ्गानदास्यतानिरूनिमयाप्राप्तानिदानतः।प्रतिगृह्य
नाप्राप्यगस्त्यादीनददत्वलं।३९(कुरुक्षेत्रंदरन्तेसशापमुत्सृष्टवानतदा।नृमियादिमहाकूपिजाध्व
ममेगीतया॥४०नयाग्यस्तूदवपुरस्थाउलोनपरायणःइत्येवमुक्तेक्वनेकस्यप्रादकोपतरा।जाप्राप्तुदि

वेब्रह्महत्यामहाक्यञ्चपुरंदरः। वृत्रासुरवधाद्यासोप्रापदत्यान्नचापतिः। सुकाऽखंवपशतंऋषिभिर्मोचितो
घघात्। कश्यपोपिगतान्मिमिदेशापान्मुदासुनिः। गंगास्नानेद्विजेत्यावेकारयित्वाविदंगतः। सूतउ।
शापस्यकारणंवेतत्कथितंकश्यपस्यदानवतांहिद्विजश्रेष्ठः किमन्यत्श्रोतुमिछथा।।इतिश्रीप
द्मपुराणेउत्तरखंडेकश्यपस्यशापकारणं।।७।। ऋषयऊचुः। सान्त्रमत्यपियात्वदेशान्नदिकुंजाद्वि
निसृता।गछतंपावयामासकान्कान्देशान्वदस्वनः। वकारकानितीर्थानिविख्यातानिमेक्षितौ।इति
संनोदितःसूतोमुनीश्वरस्तत्पोधनः। प्रवक्तुमेसान्त्रमत्याःस्थानंवक्तुंविधेसुविस्तरात्। सूतउ। अथमुनयः
दिष्टनगंगासान्त्रमतीनदीनंदिकुंजाद्विनिर्यातातीर्थवरमयावनात्। कपालमोचनंनामतत्तीर्थमु
निभिस्मृताःश्रूएवतुमुनयःसर्वतत्तीर्थंहरणंनिमित्तंसर्वतत्राधिकंयत्रब्रह्मणःपरमंशिरःस्पर्शनंगव
तायत्रकपालमितिसंज्ञितंपावनंसर्वकृतानांपापकटंकाकविध्वंसनंकपालेश्वरमाख्यातंतत्तीर्थंत्रिमद्

फलंदेवतावसवोनागाःसर्वेलोकपालकाःदासिद्धाश्चैवमहात्मानोगंधर्वलोकविश्रुताःरक्षंतित्रिदशा
सर्वतीर्थंत्रैलोक्यविश्रुतंतत्रनावाशुचिर्नाकपालेनसमर्पयेत्। उपोष्यजनोमेकांश्चद्वादश्यांनरेण।
जनातत्रापिवस्नात्वानेनविधिनात्रफलंलभेत्। तस्मिन्तीर्थेयःकश्चिद्दानंप्रयच्छतेवरान्। सत्यंकृदेदमा
लोनेत्रिवलोकेवृजेसुधीः। त्रिभिस्तीर्थपुरास्नानोमोदासोब्रह्मरत्पापोनिर्विमंत्रज्ञानंप्रसवान्मु
निसत्तमाः।२२नगीरथान्वयजातमुदासाख्यामहाबली। तस्यपुत्रोमित्रसहमादासतिश्चविश्रुतेरावसिपृ
थ्वेपुराणसान्त्रमतीमादाल्पनंदितीर्थंप्रभावंशृथमः।।।।७।।।।सूतउ।।अथमुन्युपदेशनयथासान्त्रमती
नदीसमायनाविकालंचवनंप्रापपरिप्लवितं।२।वृक्षाजलवेगेनपर्वतानावरोधसः। प्राप्यधाप्रविनक्का
सादक्षिणादधिगामिनी।२।आद्यासान्त्रमतंमुख्याद्वितीयासेटिकातथा। हृताऽयावल्कलाप्रोक्तावृत्र
घ्नचंद्रिकेमयी।३।सर्वपापहराप्राक्तादस्तिमन्यथपंचमी।वार्त्रघ्नीसावषष्ठीस्यात्वृत्रघ्ननिर्मिता

पुरा नष्टा मुखी सुनष्टा यात्सप्तमी लोकपावनी ॥ एतेषु सप्तनिर्देशेषु तीर्थेषु स्नानजपदानस्तुत्या विचित्रीकृत्य लोक
नसंघ्रा ताप्रतिष्ठिता विकीर्णतीर्थ यः श्राद्धेपि वृत्तदिव्यदास्यति त्रैया पिंडप्रदानस्य फलंयत्नविष्यवि
॥७॥ अविकीर्णकृतायेचलुप्तपिंडादकक्रियाः तेविकीर्णप्रमुक्त्यर्थं तदत्तपिंडोदकक्रियाः ॥ एतत्तीर्थं
त्तेषुकुर्यात्गणेषत्यमवाप्नुयात् तस्मात्त्रयाविधानेनश्रद्धयाश्राद्धमाचरेत् ॥ एवंत्रिस्रोतीर्थविशेष
णसप्तनद्यादयोद्विजाः स्नानेऽस्तुतेविधेश्राद्धेलोकसप्तमवः ॥९॥ इतिविकीर्णतीर्थद्वितीयः ॥ ८ ॥ अतः
र्थादस्मात्परंतीर्थंस्थितेऽश्वमनुशेमः ॥ यत्रस्नातानदीनासंएकाहरनस्मनः ॥१॥ यिस्कृतात्रिपुलंकुलंयमाप
पाणिग्रहीनीहरंगनस्मयेणवज्रातादोवस्तुमानिता ॥२॥ तस्मात्तत्रसुविदीतत्रिरात्रंसुखितःपुमा
नामहाकालेश्वरंदृष्ट्वाब्रह्मलोकेमहीयते ॥ पिंडस्योदयात्तस्यास्तोरकुंडेस्थितोनरः ॥ तृप्तापितर
स्तस्यत्रवैतृप्तिमाप्नुयात् ॥ इतिश्वेततीर्थंतृतीयं ॥ ८ ॥ अतऊर्ध्वं गणेतीर्थंयोजनंतुगच्छेत्ततोर्थंयात्रापु
रायएवात्रिविष्टपमितिप्रोक्तंगणेस्तंवंदनातटे ॥१॥ त्रिविष्टपनरस्पृष्ट्वास्नात्वाहृत्समास्थोसमाहितःस्ना

ग्रयंनात्रकार्यंतुश्रुतेर्वृत्तदेवस्यास्वयंरामोवापिकामासान्स्थितिर्यस्यत्रिविष्टपे ॥ सोपिपुण्यमहान
गाकल्पलोकमवाप्नुयात् ॥ गणेतीर्थेनरस्नात्वाकुलेशोविलोक्यचागणेत्रस्यप्रसादनगाम्यत्यमवाप्य
तिाइतिवृंकुलसंगमेगणेतीर्थंचतुर्थं ॥ ८ ॥ अतऊ ॥ सप्तमर्थंतोदकुंतत्रेप्रितीर्थमितंस्मृतंतस्यत्वा
सरपूर्वेणनातिदूरेतास्यदातीर्थंपालेश्वरंनामचंडीयप्रतिष्ठिता ॥ पावंतद्योगमिहणसर्वमिद्विविधायक
॥ ९ ॥ यैत्रतासर्वदानोकार्यंमातरःस्मृताःपरमयत्नमास्थायलोकानुग्रहकारणात् ॥ ३ त्रिरात्रसुखिता
नूत्वातस्मिन्तीर्थेदृढव्रतःस्नानंनिगळेत्रमीशानंदेवंचंडिकेश्वरंसान्नमत्यंतस्नानोमाहृतीर्थस्यसंनि
धौसमाधिविधिनायुक्तोगळेहेमान्मंडलोधागोसहस्रप्रदानस्यफलंप्राप्नोतिमानवः ॥ अग्नितीर्थनरस्नात्वा
वीपुंजादत्रनिश्चितंपुनर्नयंजायेतस्यरुद्रानृतंपशावंजागकरायानदीनामसान्नमत्यांतुसंगता ॥ तत्रतो
र्थेसदस्नाणितिपृतेद्विजसत्तमाः ॥ ८ ॥ अतंतत्रप्रकर्तव्यंतिलवृत्तेनसाद्विजाः ॥ पिंडदत्वाद्विजात्रनाक्षयंक्षय

पद्मापुयात्पितृदासान्नमतीगंगासप्तस्रोतापुरानवत्॥इतिचक्रतीर्थंपंचमं॥॥ढ॥सूतउ॥ऋषयो
न्यत्प्रवक्ष्यामिहिरण्यासंगमंमहत्॥यदासान्नमतीगंगासप्तस्रोतापुरानवत्॥तदासाब्रह्मतनयासप्तस्रो
तसिविश्रुता॥सप्तमंतद्धिरण्याख्यंस्रोतस्त्वत्रिगीयते॥तस्मिन्नतीर्थेनरःस्नात्वानाशुनोगतिमाप्नुयात्॥
रक्षमंजुमयोमध्येसत्यवान्नामपर्वतः॥तस्यप्राक्कुमुदन्नाथंहिरण्यासंगमंशुभं॥तत्रस्नात्वानाशुनो
गतिमाप्नुयात्॥वनस्थल्यांततोगत्वेतद्दृष्ट्वानारायणेहरिः॥तीर्थमस्मत्सकाशेपुण्येहिरण्यासंगमेश्वरं॥यत्रोवेश्म
पुराजातंसमस्तास्मत्सकाशेशुना॥नरनारायणोयत्रतपस्तप्त्वसुदुश्चरं॥हिरण्यासंगमेरम्यमद्यापद्दृश्यतेशुभं
॥इतिहिरण्यासंगमंतीर्थं॥॥ढ॥सूतउ॥ततोमुनिवरश्रेष्ठहिरण्यासंगमाद्ब्रह्मधेनुवर्तानदीयत्रसंगता
गंगासप्तस्रोतसंस्नानंनरोधन्यत्रिदिवंव्रजेत्॥तत्रधर्मेश्वरंतीर्थंयत्रपत्न्यासपुण्यंनाकृताक्षतत्रव
यऊर्ध्वमुच्यतेपिंडंदानंतत्रसमाचरेत्॥ततश्चमधुरातीर्थंसर्वपापप्रणाशनं॥स्नातव्यामधुरातीर्थेदृष्ट्वामधुहर

१७

रिंशुभंत्रविश्रांतवानुत्तमोत्तरासंघनद्याकुलं॥कंसासुरवधंतत्रगंतुकामःकुरास्थलं॥ध॥ऊषित्वासत्रा
त्रंसदेवंवंदनार्हंनत्वाद्यधर्कृतार्यादवंगवांपमधुरातीर्थमासाद्यस्नानंकृत्वाविधानतः॥
मधुरादित्यनामानंयत्रस्थापितवान्हरिंहत्वासृष्टदशमहस्राणिविप्राणांयज्ञशालिनांस्थापयित्वायथो
दत्वादानानिविविधानिवा॥तत्रतीर्थेसदस्राणिविप्राणांयज्ञशालिनांस्थापयित्वायथोद्दिष्टादानानिवि
विधानिचेतिपूर्तिंद्विजत्वंसमाप्नोतितत्रप्रकर्तव्यंपिंडदानंहितकाम्यया॥नमंतव्यंनरेसंधात्मसीर्थंच
सर्वपापप्रदाश्वेतकाताम्रंहिनान्यत्किंचित्प्रयच्छेत्कारकंप्रति॥ततस्मिन्नतीर्थेनरस्नात्वामधुरांकंत्रपूजयेत्ततो
पवस्यशुक्लसप्तम्यांकपिलागोप्रदानतः॥विरंसोख्यमिहभुक्त्वाब्रह्मपदमादित्यमाव्रजेत्॥इतिसान्नमतीमादित्यमं
धुरादित्यतीर्थंसप्तमं॥॥ढ॥॥सूतउ॥कंबुतीर्थेनरःस्नात्वाब्रह्मत्वंपितृतर्पणंकृत्वायदेवंदेवशंनारायणं
मनामयं॥॥दत्वादानानिविधिवत्ब्राह्मणेभ्योविधानतः॥विष्णुलोकमवाप्नोतितीर्थस्यास्यप्रभावतः॥

॥इत्यष्टमं कंबुतीर्थं॥ ॥८॥ ॥सूतउवाच॥ततोगच्छेद्द्विजश्रेष्ठातीर्थंनामकपीश्वरं॥मेनिधौरक्तशृंगस्यमहापातक
नाशनं॥बध्यमानेपुरासतौरामरावणविग्रहे॥गृहीतपर्वतश्रृंगेविशेषात्कविनिःश्रितः॥नाम्नाकपीश्व
रोदित्यंचकुस्तीर्थमनुत्तमं॥तत्रतीर्थेनरःस्नात्वासंपूज्यपितृदेवताः॥दृष्ट्वाकपीश्वरादित्यंसुव्यतत्रसद्
त्यया॥तत्रस्नानंप्रकर्त्तव्यंचैत्राष्टम्यांविशेषतः॥दनुमत्यमुखस्तत्रस्नानंतत्रदिनत्रयं॥धकपितीर्थंत्रयं॥
मंत्रतंतासमुदीरितः॥एकधारंततोगच्छेत्तीर्थंपरमपावनं॥एकधारेनरःस्नात्वाएकरात्रमुपोषितः॥शुचीय
श्चैवसिद्धेवंकुलानांतारयेच्छतं॥दृष्ट्वास्वामितीर्थंसमंप्रोक्तंतत्रतीर्थंदमादनं॥रुद्रकोटेनरःस्नात्वातीर्थ
स्यास्यास्नातःशु॥इतिसान्नमतीमाहात्म्यंएकधारतीर्थनामद्वादशं॥१२॥सूतउवाच॥सप्तधारंततोगच्छे
ततीर्थंसप्तसारस्वतेनाभिरक्षितं॥तत्रस्नात्वानरोभक्त्यासप्तजन्मकृतंपापं॥तत्क्षणेनविनश्यति॥तत्रस्नानंकृतंतीर्थंसप्तकिंनदर्षिणा॥
पापरूपोरजस्तमश्चधारंवोढुंतेनाप्तंतीर्थंरजदाकृतं॥सप्तरूपाणिमंगायास्यान्नि

मुच्यजंतुर्यस्तत्रस्नात्वाकार्तिक्यांसंयतेंद्रियः॥सप्तजन्मकृतैःपापैःसद्यएवप्रमुच्यते॥१३॥इतिमहालयतीर्थंपवद
शमं॥ऋषयऊचुः॥कथंत्वयासुतप्रोक्तंतीर्थंदेवानसंभवं॥तत्तीर्थंमितिख्यातंसर्वपापप्रणाशनं॥स्व
तीर्थंतत्रसंस्नात्वादृष्ट्वापंऽश्वरंशिवं॥ननरोदुर्गतिंयायात्स्वर्गलोकंप्रयच्छति॥इतिपंऽतीर्थंमाहात्म्यं॥१४॥
सान्नमत्यास्तटेतीर्थंगयातीर्थादनंतरं॥चित्रांगदवनंनामनालाकधिष्ठितंशुभं॥रुद्रकल्पंवसंतान्मेह
रश्मातेश्वानिनांचूतनिंबकदंबेश्वकाश्मर्यधवलेषुनि॥२॥तस्मादपदरंकाम्यायोजनंस्मृतिविभ्रमात्तस्य
संजायतेऊष्मसद्यपामार्कसंभवात्॥पठेवेदाक्रविधिनानारीतत्रातिषिच्यतेमृतवत्साथवावंध्यपुत्रंप्राप्नोति
सोक्षीत्॥३॥संध्यास्नानजपादोमःस्वाध्यायोदेवार्चनंरुतनारुद्रेवारणमालाकेघरुपंनवेत्॥४॥इति
मानोकंतीर्थंसमदशं॥५॥ ॥सूतउ॥तीर्थादस्मात्परंतीर्थंमालाक्षोत्परतःस्थितं॥वंदनेश्वरमागछेत्तत्रामो
टीस्नानमुत्तमं॥६॥शासनस्यरुधिरंपीत्वानीमोमरावलः॥प्रतिज्ञामात्मनःसंख्येपूरयित्वासुदारुणां॥७॥करान्पो

PAGE(S) MISSING
NOT AVAILABLE

FOLIO NO : 16 MISSING.

रुधिरा ज्ञात्वा दोषद्यारकेशबंधनं कृत्वा दत्वा द्विजातिभ्यस्त्रीर्थयात्रांततोगमत्।।३।सात्रमत्यास्तटेस्नेगतोवै
त्राहिंसदाज्ञानीतत्स्नानमात्रायःस्वर्गतश्चंदनपादपः।।४।सउलिंगतयाजातःपुण्यतीर्थप्रभावतः।।ततः
प्रभृतितत्तीर्थंचंदनाकयसंज्ञितं।।चंदनेश्वरतीर्थेतिख्यातोरुद्रोविपावती।।तत्रस्नात्वाचपीत्वाचरुद्वाविपि
इतर्पणंनरोनिरयंगालत्वरुद्रलोकमवाप्नुयात्।।५।इतिचंदनेश्वरतीर्थंअष्टादशं।।१८।।सूतउवाचजंबुतीर्थत
तोगदेवस्नानार्थंपापनाशनंकलिकालेपियत्नुसांस्वर्गीसापानवस्थितं।।१।।यत्रजांबुवताप्रवंदशंगपर्वतो
त्तमेस्नात्वाऋषिराजनलिंगंसुरगणार्चितं।।२।।रामेणदियदाविप्रादूतोवैरावणस्तदा।।तस्यजांबुव
तादत्तसुरोगोघःप्रघोषितः।।३।।जितंवैरामचंद्रेणरावणंनिहतंरणे।।विप्रमोक्षितसंघाश्चस्नानेतं
र्थवरस्यने।।४।।स्नात्वातत्रनरश्चैवस्मृत्वानामाकरेश्वरं।।तत्रस्नानंनरश्चैवस्मृत्वागमसदानुजं।।५।।जां
बवंतेत्वानवरुद्रलोकमवाप्नुयात्।।६।।इतिजांबुवतीर्थंएकोनविंशतिमं।।१९।।सूतउवाचस्नात्वाजोत्पलतीर्थं

इंद्रग्रामंमितिख्यातं।।यत्रस्नात्वापुराशक्रोविमुक्तोघोरकिल्बिषात्।।२।।यजुर्वेदकेनेहकर्मणाशक्रःप्राप्तवान्घो
रंकिल्बिषं।।२।।यजुर्वेदकेनेदंकर्मणाशक्रस्यप्राप्तवान्घोरंकल्मषंविपाप्माचकथमाहत्यतिविस्त
रेणवद।।३।।सूतउवाचइंद्रेसुरेश्वरेसर्वेनमुचिर्घातसुरेश्वरेब्रह्मस्त्रंवधमन्यान्यमयंतोपवक्रुधः।।४।।पप्रच्छ
मुनयःसूतंकथंनाशकारणंवृत्रस्यतेरथादेवात्सात्रमत्फलंतटेधीमन्विस्तरान्नःसमाचक्ष्यस्नानंच
त्रेश्वरेतत्स्नानमात्रेणगतपापस्यतत्कृणात्पापूर्णेंदुधवलाकांतिःशरीरंसमजायतधवलेश्वरमाग
मेस्नात्वापयामासवत्रहाद्रंद्रनाम्नावसंग्रामोविश्रुतःपृथिवीतलेपूर्वमास्यांतथादक्षसंयक्रोतोयदृणतथ
सिंहतपिदृणंवृत्रंनिर्दग्धवार्षिकी।।७।।धवलेश्वरमासाद्यःकुर्याद्विप्रान्नभोजनं।।एकस्मिन्नोजितेवि
प्रमहस्रंनोजितंभवेत्।।८।।हिरण्यभूमिवासांसिदातव्यानिस्वशक्तितः।।सुलभोब्राह्मणेदेयासवस्माच्च
स्मिंचीं।।यत्रार्थेयत्पुरादत्तंतदृणंधृंद्विजोत्तमाः।।नदीनामपुरावेत्तेइंद्रग्रामंसमाविशत्।।शिवक्षानपरः

LIBRARY

सीतार्थं ब्राह्मयत्वपुरोधसं ॥ गतः शिवालयं नंदी समेतेनमहात्मना ॥३१॥ प्रहाल्यपूजनं कृत्वा नानारत्नपरिच्छ
दोपचारसंयुक्तं कृत्वा विब्राह्मणैः सह ॥३२॥ एवंयामद्वयं जातं स्तूयमानस्य नंदिनः ॥ तत्रायातो महाकालः
तथारूपो महाबलः ॥३३॥ कालरूपो महारौद्रो धनुःपाणिर्धृतापवान् ॥ तंदृष्ट्वा नयसंत्रस्तो नंदीतत्र निलिल्यहे ॥
पुरोधाश्चैव सदसो नयनात्तस्य दानवः ॥ किरातेनाशु तत्तत्र यथापूर्वमविस्खलन् ॥३५॥ ततो पूजां प्रपदाद्यत्वि त्वपे
क्षंसमर्पयत् ॥ निवेद्यतत्फलंचैव किरातः शिवमर्चयत् ॥३६॥ दृष्ट्वत्यतितोभूमौ उद्धायस्वगृहंगतः ॥ तंदृष्ट्वामह
दाश्चर्यं चिंतयामासवै चिरं ॥३७॥ पुरोधसामहतदा नंदी व्याकुलचेतसा ॥ तेनवादीनितविप्रादेवदेव
दिनं ॥३८॥ निवेदयेतसुतस्यैकिरातेनचयत्कृतं ॥ किंकार्यमद्यवैविप्राकृत्यतांचयथायथं ॥३९॥ संप्रधार्यैत
त्तस्सर्वेमिलित्वाधर्मज्ञास्ततः ऊचुस्सर्वेतदाविप्रानंदिसंजातसंभ्रमं ॥४०॥ शीघ्रविघ्नप्रसूत्पन्नंदुर्निवार्यसुरै
रपि ॥ तस्मादानयलिंगंचेत्स्वगृहेवैयथासुखं ॥४१॥ तथेतिमत्वासोनंदी शिवस्योत्पाट्यतंतदा ॥ कृत्वास्वगृहमानी

यत्नतिष्ठाप्यपूजयामासवैधवत्सुवर्णपद्मकंकृत्वाप्रसूनानितंऽपचोरेनकेश्वपूजयामासवैतद्दा
॥३२॥ ऽयंयेरयंयातकिरातःशिवमंदिरंयावल्लिंगंयामासलिंगंनशनदृष्ट्वात्त ॥४४॥ मोनंविहा
यसुरेशिस्तत्काशमिदमब्रवीत् ॥ देशंनोकगतोसिवंदर्शयात्मानमात्मना ॥४५॥ यदिनोदर्शनंमह्यंदास्या
मोवरंतवं ॥ देशंनोदर्शगच्छार्थंत्रिपुरांतकरप्रभो ॥४६॥ रुद्रउवाच ॥ महादेवदर्शयात्मानमात्मना ॥ एवंसाकिरप
मूर्धरेवोक्तेःक्षिप्रंसदाशिवः किरातोमोततोधीरोगतोमाजठरंस्वकं ॥ विनदायुततोबाहुमस्फोट्यवरुषाब्रव
ध्यायंदेशंनोदर्शयात्मानंकृतोमांत्यजयास्यसिः इतिक्षिप्तातोत्राणिमांसमुत्कृत्यसवेतः ॥४८॥ तस्मिन्
ष्टंकरेणवकिरातःसदसाक्षिपत् ॥ स्वस्थंचहृदयंकृत्वासात्मनात्मानिमज्जतः ॥४९॥ तथैवजलमानीयविल्व
पत्रैरभ्यर्चितंशपूजयित्वायथान्यायंददुवत्सतितोसुविः ॥५०॥ ध्यानस्थितस्ततस्तत्रकिरातःशिवसंनिधौप्रनृत
स्तोरुद्रःवमथैःपरिवारितः ॥५१॥ कपर्दिगंगाद्युतिमान्कपर्दीचंद्रोधरःतंगृहीत्वाकरुद्रःप्रमथैःपरिवो

देव्यास्तत्क्वनेऽश्रुत्वा किरातोवेशएववासद्यःपरास्मुखोभूत्वाशंकरस्यचपश्यतः॥७॥ऊचेतंवरयायुक्तोगणेशु
दृश्यवेशतःउमावप्यनुकंप्योचसवतादित्रिलोचनः॥८॥तवहारिस्थितोनित्यंसदावस्तुनमोनमः।तयोर्सवं
समंवान्विदित्वाप्रसन्नवदनःउवाचपरयानक्यानवतोरसुवोछितंतदाघ्नतितावेतोहारपालोवच्
वर्तुः॥९॥शिवहारिस्थितोविप्रामध्येशिवदर्शनेएकोनंदीमहाकालोहावेतोशिवबलोनोश्रयेयपाणिनो
पक्षेमिष्टाग्रेखामृकाश्चपंगवरःकुलदीनाडुरात्मानःस्वपचापीदमानवाः॥१०॥यादृशाश्चान्येद्वारिध्यवले
श्वरोगंतातेषिगमिष्यंतिसान्निध्यंशंकरस्यच॥११॥सात्वमत्योऽतस्तान्ध्यवलेश्वरप्रकटतरुलोकंछंति
नात्रकार्यविचारणा॥१२॥॥इतिश्रीपद्मपुराणेउत्तरखंडेध्यवलेश्वरमाहात्म्येविंशतिमोध्यायः॥८॥॥सूतउ॥तोथ
नंपरमंतोर्थंसान्निध्यात्रस्तिरेखिलंबालापद्मतिख्यातंमुक्तिमुक्तिप्रदायकं॥तपस्विसिद्धचरितंविबुधानांसमा
श्रयं॥यत्रकन्यातपस्तप्तंपरमंसुदुश्चरंव्रतं॥१॥कन्यकाएवमुनेरसाध्वीरूपेणप्रतिमानुवि।बालाबालवतीन

मकुमारीव्रसुचारिणी॥२॥वेदवेदवरस्यविजन्मिनेमदकुनियुतानक्षमिलासकरान्मयात्॥३॥इतिनिश्चित्यनामिनी॥४॥
समंसख्यसमाकोतादृशमात्रमतोतेश्वरत्यानियसास्त्रीनिरपमऽश्वरा॥५॥प्रतस्यासुतनदत्ते
नतपसाव्रतचर्यया॥६॥तस्यावनगवान्प्रीतःपरयानक्रियसदा॥७॥ाजगामाश्रमंतस्यादेवदेवोदिकवाक
रंश्रीमत्यरूपेविप्रर्षेविप्रविपृत्सुमहात्मना॥८॥तंदृष्ट्वाग्रतपसावरिष्ठंब्रह्मवित्तमंब्रह्मविधानेनपूर
जयांप्रेमतेद्विजं॥९॥उवाचरविनक्कामाकृत्याणेतंतपोधनं॥१०॥सगरेवनमुनिश्रेष्ठंरकिमर्थंतपस्यसि॥११॥
वरंवृणीष्वयथाशक्तिदास्यामिस्वतनुःस्वयं॥१२॥तस्यैकाग्रमनस्कस्यतपोनिष्ठस्यनित्यशः॥१३॥
एकावंतपोधना॥१४॥सयस्त्रापयितवोमदवस्त्रिनुवनेश्वरः॥१५॥इत्थंकोरुवसोकृत्वसमयंनिवनिरीक्षतः॥उवाचनि
यमज्ञोतंसावायनिवनाकरः॥१६॥उग्रंचरसिकल्याणितपःपरमदुष्करंयदर्थंवसमारंनस्ववबालदृश्यवसमः
॥१७॥तंपेसालनतेसर्वंसर्वंतपसितृप्तितृप्तिदेवंप्राप्यतनश्रतपस्तप्तंमोक्षमवाप्तवा॥१८॥श्रमानिपंचमुनगवदरो

णिप्रतीछमे।दत्त्वासवदराणस्यैपवेत्फल्कारविर्यया।।५।।अष्टछितंतवकल्याणंब्रूसस्वयंविधायसा।स्छिवोसोनातिदू
रेवैइंगोमदायज्ञा।।६।।स्छित्वाजिज्ञासयानावंतस्याश्चब्रह्मणेरविावदराणेसुपवनं।कारयामासना
स्कारंस।।७।।ततःसाप्रयताबालाप्रांजलिर्विगतक्रमा।पाकायबदराणांसावकंसमधिश्रपत्।।८।।श्रपयन्त्यसु
निस्मद्दलावदराणिमदाप्रज्ञाना।तस्याःपवंत्याःसुमदान्।कालोगान्सुनिसत्तमा।।९।।तस्मंस्तुनामदक्ष
तादिनेचक्षयमत्वगात्।उद्कुताज्ञानेनदःशस्तुमदोवेकाष्ठसंचयः।।१०।।पादोपक्षाल्यसाप्रश्नात्पावकेच्चा
रुदर्शनाददद्वदराणंचब्राह्मणप्रियकाम्यया।।११।।दग्धादग्धेषुनपादत्तुमावत्तेतेनसाप्रया
केमेतदृष्टापतिदेवमदिवाकरः।।१२।।ततःस्वदर्शयामासकन्यारूपमतीवसा।।।

पूतापूयंसर्वेरुद्राक्षधारिणः। सर्वेस्फटिकसंकाशाःसर्वेवंद्राक्षशेखराः।३२कपर्दिनश्चमहाँतवाससोज्वलंगना
मेरुतद्वारभूषणाः। श्रियाज्वितोरुद्रसमानदीप्तयातथैवोवदतांममोचितः।३३युक्तासनतदाप्टाज्वुस्त
रुद्वारंदाःगणाज्वुः। विषितास्मोवयंवंज्ञिवेनपरमर्षिना। आगछचरितोब्रह्मासस्त्रीकोयानमारुह
३४लिंगस्वर्नेनतंयत्नवयारात्रोशिवस्यवातेनकर्मविपाकेनप्राप्तोमिपरमांगतिं।३५मृगयारसिकेनैवमूढनव
उत्पन्नापापवारोघदंनित्यंकथंस्वर्गंव्रजाम्यहं।३६कथंलिंगार्चनंचाद्यब्रूहितंमेत्वयोच्यतां।परंकौत्
कमापन्नदृष्ट्वामिरूपयावदं३७वीरनंदउवाच। देवदेवोमहादेवोयोगुरुधरसंज्ञितः।परंब्रह्मतवंज्ञा
नार्थंस्यउमापतिं।३८पुत्रासंगिकंवयावाद्यहतमस्तेनमेवचः।कोनिर्दोषमाएनबिल्वपत्राण्येवदि
छदितानिवयाचैवपतितानितेदेवदिलिंगस्यमस्तकतानितेनवसुहतीप्रभो।३९तेवजायुरजातो
महावृक्षोपरिस्थवा। शिवरात्रिदिनंव्याधपत्रसंगेनाणुपोषितं।४०तेनवजागरेणैवकृतोषजगदीश्वरः।४१

+तथोक्तेवारनंदेउवाचप्रहसन्निवा किंमयासुहृतंवाद्यपापिनापुरुषेनहि।४२।ॐनिद

छद्मनेवतदाव्याधोगकोलमदशत्तेनहि शिवरात्रिदिनंव्याधपत्रसंगेनाणुपोषितं।४३धर्मेणोपवासेनव्रतानरेण
कृष्णघसोदेववरोमदात्। व्वप्रसादात्पमदात्तमवादात्तिस्वीत्रवरोवरांश्चएवमुक्तस्तदातेनवृक्ष
मधस्तात्पुरुषोपिविमानाग्रमारुरोहचपत्रपतागणैस्तदोहदेवाभ्यवर्षन्सर्वेपुष्पाणिनामपितदाऽऽजग्मुरप्स
रोऽप्सुर्यस्तत्रनृत्यंतेनेकशः। वीणावेणुमृदंगानितस्यवाग्रेगतानिचाः४४नेगुर्गंधर्वपतयोननृत्तुश्चसुरागणाः
पंचाभवन्प्रवाद्यमानेदिव्यैस्तत्रैश्चविविधैरपि।४५तमदात्तेनमदतापानीतःशिवसन्निधौपुरुषोपित
दाभ्रुवस्त्रीर्थस्नानशिवार्चनात्। किंपुनःश्रद्धयानेनशिवायपरमात्मनेपुष्पादिकंफलंगंधंतोयंददत
स्मेत्वायत्रयंछतिलोकेस्मिन्तेरुद्रानात्रसंशयः।५०सूतउवाचातदाप्रनृतित्स्त्रीर्थेखड्गधारतिर्वि
सुतोमंगाधरोपिदेवोसाखड्गधारीतिसंज्ञितः।५१एतत्स्त्रीर्थंकलौयुगेनविष्यतिद्विजोत्तमाः।यत्रवैस्नानदानेन
नरोमुच्येतपरमंपदं॥ ॥८॥ ॥इतिश्रीपद्मपुराणेसात्रमतीमादात्म्येपखड्गेश्वरतीर्थमाहात्म्येषष्ठो

अनेनुविरतत्रवीर्सनपः पूर्वमात्रवचनोऽनिः।उत्याद्यमदनीकृत्योऽटवानलमंत्रकोरयिडरा
णमच्छिन्दधीवत्यमदालनः।तत्रस्नात्वाचयीत्वाब्रह्मदत्योद्यपोदनि३मात्रमश्नन्नेयुक्तीर्थं
पविमोचनं।ब्रह्मवर्यीमितिख्यातमर्वीष्वनिलंतनं।यत्रानुनोब्रह्मचर्यंतीर्थंद्वादशवार्षिकंलभ्यतु
छिन्नवरान्निर्दोषमप्रापयतः।यास्थापयित्वामदादेवनाम्नाब्रह्मचारिणंपुकटोऽनवान्तीर्थंनो
कानुग्रहकाश्यांदानतीर्थंत्रिलोकेऽविख्यातंतु विष्णुक्रिदमर्वकामप्रदंशृणुकालोयुक्तनिष्प
तोब्रह्मचर्यंजन्मयावत्।ब्रह्मायत्फलमाप्यते।माघमासेब्रह्मतीर्थंस्नात्वातत्फलमाप्यते।इतिश्रीनी
ब्रह्मचारेश्वरतीर्थं॥॥७॥॥सूतउ॥ब्रह्मचर्याश्रमस्थोयोविष्णुमंदाकिनीसमं।तीर्थंमात्रमतीरिव्याधि
दोर्गत्यनाशनं।रुद्राक्षोजादरयुक्तोनविनिर्मितासुरा।हरेऽविविशुःसूक्ष्मरूपाःप्राणपरी
क्षया।तत्रविच्छिन्तःशुभःवक्षेरुरिरथयः।शिरीषपुष्पसदृशोनिवदेवःप्रजाकरः।एवमा

दित्यथायोग्यरूपेऽविष्णुपरीक्षयाक्षोत्पादयाविष्णुनादत्तोमादादेवतावस्थितोहरुद्रो
माश्रितोगधेनावस्थितोविश्वेदेवाःसमुद्रेस्थितः।सर्वतत्रदेवायतस्मात्तन्नविनाशयेत्।इतिब्र
ह्मचर्यंतीर्थंविश्रामपुष्करेऽतीर्थंरुद्रंगङ्गासमंतमात्रमश्नन्ब्रह्मचारीव्रतं॥इतिनिवाकर्तीर्थं॥॥
तस्माद्रुद्राक्षविधानेनमंत्रेणमंत्रमं।अविरुद्धाहतःमंत्रंवक्ष्येऽर्थंयेनमयाकृतं।तत्तत्प्राणप्रतिष्ठा
र्थंतस्मिन्रुद्रेसमाहितं।जिवाप्राणप्रतिष्ठार्थंरुद्राक्षेपरिकल्पिता।
ॐनमरुद्राक्षेभ्यःमालामानिष्यमागतातत्रतीर्थंनरःस्नात्वानर्पमेकंप्रयत्नतः।कोटराश्वमेधस्य
ह्यजेलीमाप्नोतिऽकलांमितीर्थंनरःस्नात्वाहरुद्राकोटरस्वामिनी।मिदंयुक्तेनयातेनमंत्रोऽकमदीयत
तः॥इतिमात्रमतीमादात्यकोटरांतीर्थं॥॥७॥॥सूतउ॥शृणुष्वऽन्यनयःसर्वकोटराश्वीममीप्रतः।
मात्रमारभ्यतेनामतीर्थानांप्रवरंमहत्।मस्नानद्योवदेयंवचंस्तोकमिश्रिता।अथतीर्थंतुतत्पुण्यंस्नानंवात्र

विशिष्यतेदेवानांप्रवरोदेवोयत्रास्तेवामनःस्वयंवादशपोमाघमासेशुद्धद्वादशिजघेनुकोविष्णुक्रमंवर्षापर्यंत
ऊलानोनारायणस्तापानोमध्यंप्रतिजेविमिश्रादद्यात्पिशङ्गःपयतामनुष्याःआर्द्रकृततेनसमामदत्रंरदशु
नतत्पितरावदंतिनारीर्थेस्मिन्नोजयेद्योविप्रांश्चणान्गुडपायसैः।एकस्मिन्नोजितेविप्रमदत्रंनोजिनं
लवदाहरंतिवामनतीर्थे॥ ॥७॥ ॥सूतउ॥सोमतीर्थंततोगच्छेन्नुवत्रंमात्रमनीतातापातालान्यत्रनिर्गच्छ
काजाग्निरनवत्रवः।सोमतीर्थंनरस्नात्वादृष्ट्वासोमेश्वरंशिवंसामयानफलंमाप्नोत्रवतीतिनसंशयः।रुद्र्य
वानुत्तमगोत्रोमर्त्यशास्त्रविशारदः।नरोनवतिलोकेस्मिन्परत्रत्रिदिवंव्रजेत्॥इतिसोमतीर्थमहिमा
॥ ॥८॥ ॥सूतउवाचातंतागच्छतमुनयःकपोततीर्थंत्रमोयत्रमात्रमनीतोयंप्राचीनसंप्रवर्त्तसापिंड२
दातियत्रपितृतर्पणंश्रवंकर्विधिवत्फलेत्रथाश्रुतेःमदायर्वाणिपर्वाणि२काकादिश्चवयोभ्यश्चवलि
ंददतेभ्यःयमलोकमुपथानंसत्रखन्निस्नरन्नरः।इतत्रतीर्थेनरःस्नात्वाविशापगोरसमपीयःस्वर्गे

दृवमीशानंप्राचीनंश्वरंत्रमाधाआत्मानंतारयेत्सोथपितृनथपितामहान्।कपोतोयत्रवात्मानंद
त्वाचातिथायसुदा।पूतोदेवगणैःसार्वविमानेनदिवंगतः।तदाप्रभृतितत्तीर्थंकपोतमितिविश्रुतंत
त्रस्नात्वानरःपीत्वाब्रह्महत्यांव्यपोहति।इतिश्रीमाप्रमतीमाहात्म्येकपोततीर्थंनामा॥ ॥सूतउ॥श्रवरंम
र्वतीर्थंनोमदायातकनाशनंगोतीर्थमितिविख्यातंकाशाकंदसमीपतः।यानिकानिचपापानिब्रह्मह
त्यासमानिवागतीर्थस्नानमात्रेणतत्सर्वंतीर्थेनश्यतिगावःकुलोसुतंप्राप्यश्रवंपातकयोगतः।यत्र
तीर्थेकृतस्नानाशुक्लवस्त्रनरागताःतत्रतीर्थेनरःस्नात्वाश्रवागोष्ठागवांक्रीकागोमाहणोश्रमादेनमा
हणामाहणोनतःश्रगोतीर्थेनरःस्नात्वाश्रवागाःमुपपश्चिनीःदद्यातिविप्रभ्रवेत्रमेयात्तिक्रमणःयदं
॥इतिमाप्रमतीमाहात्म्यगोतीर्थनामा॥ ॥७॥ ॥सूतउ॥सूतात्रयततोगच्छेत्तृतीर्थंपापहरंपरं।सूतात्रयेय
त्रवटःश्यत्रप्राचीवटेदनासूतात्रयेनरःस्नात्वाकुलाश्रयाश्रुपापिनश्यत्रुकुलंतिलान्दद्यात्रमप्रेतो

ऋग्।।यदिछेशमिनगवन्काऽएवादेवशंकरःमह्यंमेनापतिर्देवदीयतांवत्समोबलो।।७।।ईश्वरउ।।ऊत्यात
दयिष्यदेवेऽवद्दीर्घाद्युजिंतनुतेमदायमेनानियन्नामउराणोमनयंकर।।१०।।ऋङ्कोनदिनोदेवाद्भुतिद्भुतयति
ःमहाद्भुत्रमादपरमद्भुताजगामउद्दिनावलोद्दयणादिगणैःमार्वमिद्धिनिवरःमदादेवदारुवतेतस्थोश्रवणाध्यान
तत्परः।।१३।।ब्रह्मादयोपियोवदयोगिनोध्यात्मचिंतकाः।।ध्यायंतिनियतात्मानःप्राप्तासामयरायणः।।१४।।नि
गङ्कपोद्यानिगापिङ्गलतमर्वजेभनिः।।शिवध्यायन्नातृतियश्चत्रमुमुक्षुः।।१५।।एवध्यानपरोदेवोदेवी
दिमवतोगृदेजातामादेवकार्यार्थदेवीदाक्षायणीकेनामनी।।१६।।पिङ्गोदिनिनःकायोयपायोगादिमजि
नःनिमग्नेनमनाःस्थेवधृतकोप्रयाःतोदेवीहिमवातऋवादेवर्षेनारदोत्तमनःस्मवनायजिवित्रीनि
नाद्यवरंचिंतयन्तः।।१७।।तपश्चनिचरुग्रार्थंमामखीद्यासमन्विताःदेवयुग्मूषणाद्यैयपिनावेनामदा
त्तनः।।१८।।यावदेवस्थितोदेवोदवीतपसिसंस्थिनाःतावदेवदनुस्तुतिःउनरवधुराजिताः।।१९।।ततःम

मथतदेवाःस्तवायेलब्धनानमुर्वसमदःउणंऋडुब्राह्मणमीश्वरा।।२०।।तेप्रणम्यस्तुतिंकृत्वानमस्कृत्य
पुनाउनःशरणंनवदेवतारानविनिर्जिताःमनाः।।२१।।ततोवोचस्वरानब्रह्माताःवःकार्यउनमानमछेना
विनावीयत्कार्यमिद्धिछति।।२२।।ऋङ्कोनदृधिब्रह्माघ्नःशुधनंयस्यातविमंऋमागद्यमंत्रयोवक्रि
यपुनः।।२३।।शक्रोहृदम्पतिप्रादउद्दःशत्रुउरुममाद्भुतियन्नवदेवतब्राह्मणतमेनायतिश्रुतिस्मातस्माद
वंगतंकार्यकारणंमकरध्वनाऋवैतऊकामनकोनिर्दशाममोपरिःऋङ्कोज्ञातऋडुब्राह्मवाक्यमम
करध्वजायथादवोनवेनोद्दवीतथाकामविधीयतां।।२४।।कारणंचमदत्रवदेवानामडुपस्थितःकामोवा
क्यदरःऋत्वाऽदम्यदडुवावदा।।२८।।करिष्यदमवीमर्यथावयस्तदायंमधुनेनाम्निनज्ञाणेउशक्के
णकामवाकादिनंतरा।।२९।।ममाज्ञयामधुःस्त्रिपंकामम्पाउनरोनवान्याकामोमधुमित्रंप्रतस्थेऽदर
द्यया।।३०।।ऋत्वामन्धनंवाणेऽप्यवाणःममादितःयत्रदेवाधिदेवोमादवरारूवानस्थितश्रीनदीक्ष

रनाशनः।५३।प्रणम्यैवं हरं देवस्तिष्ठतायंसुतयः प्रभुः।ऊचुः कृतांजलिपुटा विधिनाकरवामकिं।५४।तृतीयं
त्मुतीशोवगच्छादिमवतोऽदेतथाऽऽवेत्रमनायपीवर्तीयान्मुनीश्वराश्चथतथेतिनमस्कायसकेतशेतु
नामदाऽऽवासमुन्मथन्नीकागिरौऽथनिकेतनं।५६।दत्वाब्रह्मधरद्वेणुकृत्तमेरनपरियदाःऽऽकुरुष्वेतु
नायछशाकरायसुमध्यमं।५७।दत्वेकंकेगिरौद्वेणानिक्षाप्याद्वादवामरालब्रह्मसमाज्ञायकार्यमीशस्य
वेयययुः।५८।ऽथदीनकार्यमवोपियाणियदणकार्त्तिकःचकेविवादमीमयीविस्मुब्रह्मेऽनदिनिः।५९।
दृषाऽऽवाजगामाथनदीशऽऽकरवर्षणः।शुचऽऽनिपतनादेःब्रह्मादिःसुरसत्तमैः।ऽऽप्यऽऽज्ञयमीशोपि।
कृतकोऽऽकमगतः।विवाद्यामाविधानेनतंगमत्रिदिवेऽऽकृतं।६०।ततः क[illegible]निदेवोयावन्निश्चनिक्रामवा
नातावत्रेःसुरैरमैर्निःक्षयितोगान्मदेश्वराज्ञान्कार्यशिद्धान[illegible]दरातिकोऽऽकृश्चवचनमवं
कथयामासयद्यद्यद्वाद्वेमयावप्राथितोदेःधनानीदानमदीभाएवमुक्तःमदेवेशःरतोह्यवकिरुचि

।६४रेतमातेनवह्नाभिर्मुनयोयेनिमन्त्रिताःगंगयाऽऽतटेत्यक्त्वतेतावीयेविश्वेरासन्नमीणांवमन्नी।
न्निदधेतीर्थंनवछ्राद्धंऽऽक्षरमाकृदायनिवर्त्यतेवेश्विवायदातोत्यनिर्देशकागत्यमुकमन्त्रया।
वितयोधोकुरुग्रामवर्तिन्यःशापदीर्घतोऽऽकृत्रियंजातानामाम्थशिवाज्ञयाताःनिःस्वतयमावो।
यंनिःक्षाश्यस्वोदराज्ञतः।६७।यश्चिरवममाप्यश्चतपंवमुक्तकामश्चेशरवनेऽऽकृशंशोवीर्यमुत्तमं।६
ऽऽकृतत्यतियद्यासीत्द्वितीयायोमभीकृतोद्वीयायेवनेनेवंततापऽऽकृवनत्रयंऽऽणावदेवंममाज्ञा
यमावेशकृत्यःसुराःसमागत्याऽऽसंस्कारंगुरुणाकारयत्नतः।७१।ऽऽकृतयावतीशोनशक्तिःसंवर्धि
तादद्वादत्तोगायमिपूरश्चवादनवेमदावलः।७२।ऽऽगश्चैवाग्निनादत्तोदेवेनद्यावऽऽकृऽऽटःस्त्रीयेनला।
त्तिकानिश्चवर्धितःपुत्रकाश्यया।७३।मवत्रुत्थ्यक्रीडनकैःक्रीडयामासबालकः।पंचद्यांऽऽज्ञसंस्का
रःसर्वागमनमागमे।७४।षष्ठ्यांशोनापनिर्जातःसुरमेनाममातृतः।पुत्रेनामोनदिनश्चापिब्रह्माद्यैरु

रपि।श्यतनो देवगणाऋषामनिरेदानवंदनं। विद्याधियमदामेनायावकिमेदिनीराजः।गांगेयः
कार्त्तिकेयश्चयुद्धकुंदजमाधुतः।देवसेनापतिःस्वामीवतोदेवगणाऋषामनिरेदानवंमदनं।विद्या
धियमदामेनापावकिमदिनीराजः।गांगेयःकार्त्तिकेयश्चयुद्धःस्कंदमाधुतःदेवसेनापतिश्चामीसेना
नीवशाखिध्वजः।कुमारःशक्तिधारीवतस्यनामानिपाउश्च।।७८तदाप्रभृतिनेतेदेवैःसर्वैपादरा।
णिचयःपठेन्मानवःपापात्मुक्तःसुखमवाप्नुयात्।।७९।।एवंयोजमदासनोदानवानाक्षयकरःग
णेश्वरःसमानीतःशंभुनादेवकारणात्।।८०।।देवासिद्धास्तथायक्षाकिन्नरास्तुमदोरगाः।वाक्यनिषेकृ
त्यदेवानांदिनकाश्यया।।८१।।तमानिषकेजयाशंमदानेनमदेश्वराःदृष्टवेममधुरंसर्वदेवसमागमे। ३४
।।८२।।कायद्विजाधुत्रममरेनमरेसुताःदेवानांबाधकाःसर्वेनिर्दग्धाधुरविधा।।८३।।अथदावामदा
सनोदेवसेनाममाहतः।।८४।।घानदानवंदंतसारकेतस्मावतीं।।८५।।दृष्ट्वाराज्यमथेंद्रायस्थानंनिर्दत

करकोगणेश्वरमथामंत्रयत्ववासरोमचताऽहाऽणेमात्रमतीतीरेनमानोदिनकाश्यया।।इतिश्रीया
नितीर्थानितानितीर्थानिश्रुताः।।इंद्रादिदेवतैःसार्द्धंविश्यन्तानिपुरागणेश्वरात्तःपुण्यतमंलोकेमात्रम
थागणेश्वरंयात्राकरोतियश्चमद्भक्त्या।।तेंद्रियःफलमाप्नोतिश्रोतामनुष्यतमवाऽणेपिवृ
द्धिश्राद्धेयत्किंचित्गणतीर्थप्रदीयतेतत्सर्वंजायतेक्षयंगणनाथधर्मादतश्चणेऽन्तस्मिन्तीर्थेनरःस्ना
त्वाविधंविधायदायतेसर्वलोकानतिक्रम्यमगच्छेत्परमांगतिं।।९२।।तितिश्रीपंचमखंगणेयामात्रमती
मादात्म्यंगणेश्वरतीर्थमहिमा।।।।सूतउ।।ततोगछेत्तविप्रेंद्रावार्त्तघ्नीगिरिकन्यया।शक्रेणदत्तया
सार्द्धंसंगमोयत्रलब्धवान्।।१तत्रस्नानंप्रकुर्वीतमनोनियुतमानसः।दशानामाश्वमेधानांयत्फलंलभ्यते
नरैस्तत्रैवतत्।२तत्त्रयः।ऊर्ध्वंतथाधंपिंडानविनिक्षिप्तुंतान्नुनानिष्फलोवेशात्मप्रमप्रपरावरान्।३।
मंत्रज्ञाविधिवद्गत्वासंगमंगणनायकं।।विघ्नैरनिहतंतेन लक्ष्मानिवविदीयतेधाऋषयऊचुः।।तस्मि

न्कार्यममारंभेममायातपुरंदरः॥ब्रह्मलोकादिमंलोकंएतदाख्याहमद्भिःपूर्वार्त्तघोचनदीकेननिरुत्तेन
निगद्यतेतोऽपरंदरपुरंतब्रह्मघोषनिनादितंसंनावयतियाजस्रंतयातसंगमवद्॥४६॥अथमेघपुरा
श्रुत्वाऽऽकृतीपुत्रोयुधिष्ठिरः॥४७॥नारदान्नरशार्दूलेनीप्रनागीरथीसुतं॥७॥नीप्रउ॥दशवर्षसहस्राणिदशव
र्षशतानिच॥इत्रवासवयोर्युद्धंश्रूयतेमहदद्भुतं॥८॥ततःपरानितःशक्रंकृत्वाहत्रेणसंविदा॥अथेदेम
मयंकृत्वाजगामशरणंनवा॥९॥वार्त्रघ्नामंगमेपुण्येनाप्रयागंसमाकरः॥अथांतरिक्षेशक्रस्यदेवोद
गीतांययौ॥१०॥देवस्यगात्रात्पयःस्रस्मपतितंब्रह्मणःपुरा॥तदेवसम्मगात्रितितस्मिंगंगेजलेशुभे॥११॥
हूतेश्वरसम्मगात्रेब्रह्मणामतिष्ठितं॥तस्यवेदाश्चदेवाश्चसदायज्ञेवसंति॥१२॥अथेमंवेपाशंश्रुत्वा
कृत्वायुगादिषुनिरीक्षन्तोदेवर्षयोदरोहृषवादनः॥१३॥नारदोनीरयावाचाऽवाचवरहृदनाहृषं
णोदृतपन्नंत्रकार्यार्थिमसमाधिपाप्तिर्वर्षसहस्राणिब्रह्माजास्मेवरंददौ॥१४॥मदज्ञेयागिनोचैवमदामा

यांचमेववामदाचलंतथातेनश्यायंप्राप्तुरश्वरः॥१५॥एतद्वैपरमंतेजःसमाविशतुवासवाहत्रमेवंत्रमप्य
यंतदिवज्रेणदानवाःशक्रऊ॥नागवरंवत्सप्रदेनदितिजंपुऊरामदंवज्रेणनिहनिष्यामियत्तंतेसुरो
त्तमा॥१७॥नीलउ॥देवस्यवचनात्तेजःसविवेशपुरंदरंतदादेवरुषीणांवदतांत्रासोमहानभूत्॥१८॥ततु
ऽनयश्चैववादितासुरसत्तमैः॥मरुमाडिंडिमाश्चैवहूर्यनर्याण्यनेकशः॥१९॥असुराणांतमर्वेषांस्तुतिलोपो
महानभूत्॥बालवानमघवाचैवहृणेनसमजायत॥२०॥तमाविशन्तंशक्रंतुब्रह्मऋषयःपन्नगास्तथास्तुवंति
शक्रमीशानंस्तुत्याजयजयेतिच॥२१॥गजस्कंधवशक्रस्ययुद्धकामस्यसंयुगे॥ऋषिभिस्तूयमानस्यरूपमासीत्सु
दुर्दृशं॥२२॥नीलउ॥इत्रस्यमदिमंराजन्नतदासंग्रामभूर्द्विजाश्चवनवद्यानिलिंगानिशरीरेतानिमेशृणु॥२३॥
ह्लानिताम्राश्चवक्त्रंरोविवर्त्तिमगमत्यरंगात्रंकंपश्चसुमहान्बभूवः॥मोक्षाश्चजायन्तरोमहर्षश्चतीव्रो
दृष्टश्चमश्चैवमहान्नुपानिःश्वासमहाघोरश्चैवर्त्तिमगमत्परंतउल्कापार्श्वेपपातदिरेःगृध्रकंकाश्येन

काकाःवावोडुंवस्तदारुणाःवृत्रस्योपरितैःसर्वेचक्रवत्परिवव्रुःरहातताःसगजमास्थायशंक्रस्तत्र
समागतः।वज्रोद्यानकरस्तत्रशक्रस्तद्येद्यामेक्षतारश्रमाद्यमथोनादंसमुमोचसुरेश्वरःवृत्रास्तु
रस्यततःशक्रोवज्रमयासृजत्।सवज्रःसुमहातेजाकालाग्निमहशोमहान्।सवृत्रस्यततंदृष्ट्वेशक्रोवै
द्यमयातयत्रारणातानादःसमनवद्भुनरवमंततःवृत्रेविनिहतंदृष्ट्वासर्वादेवनयंकराश्रुपुष्पवृ
ष्टिंसुमहतींदद्रुश्चित्रंयत्तद्वृत्रेदृष्ट्वासनगवान्दानवास्तिर्दार्ष्ट्याश्चाब्रूयमानोमारःसाकेदिवमेव
समाविशत्रा३।अथवृत्रस्यकोरव्यशरीराद्विनिःसृताब्रह्महत्याघोरारौद्रालोकभयंकरा।३२क
रालवदनाजिह्वाकिंकृताक्षपिंगलाकपालमालिनीचिवसुरुधिराक्तावधनृ
मीनगंधावनिनीवर्णामालिंक्ष्यमहाराजतांहरूपानयाबद्धा।३३।इंद्रमवेक्ष्यामासतदानरतमत्र
त्रमानिर्ह्रीवतीततःसाउद्यशक्रमदीनसाकांवज्रयादेवंसुजन्मामानवत्रदा।सचतस्मिन्म

उत्पद्यन्नेत्रसूद्यारुतेनयोतनिद्राविश्रमध्येउस्थितोवर्षशतात्रवरुत्रतयागृहीताकौरव्यनिश्चे
ष्टःममपद्यतातस्याद्यपोदनेशक्रःसप्रत्नेवस्कारदानमकोटुम्बदाराजब्रह्मसद्याद्यपोदितु३८तयाग
दातमात्रमुदवेक्षुपोहुनंदनाधिक्तमदमयागाद्यमिरमाद्यद्रुनयत्र३९शाद्यागृहीतशक्रेउद्विजप्रव
रद्यद्यायब्रह्मामंचिंतयामासतदानरतमत्रमा४०ताभवाद्यब्रह्मबोधसद्याधिक्तमदःस्वरेणमधुरेणा
यमाद्रेपेमिवनारतासुद्यतोदेवराजोयमस्त्रियंक्रुरुमानितिभूदिकिंतकरोद्यकामंवंकिमिदेहध।
४२रद्याउ।।शक्रादयगमिष्यामिववनात्तेनरोत्तमःदेवदेवनमस्तेस्तुनिकायंवविधंत्वमोद्यायाकृतेयंमयी
दानोकमरक्षणार्थिनाब्रह्माणंभयमगद्यद्याववनमब्रवीत्।प्राप्यम्मेनगवान्देवब्रसाकादिमा
नदतिनावक्रियमाकृत्येयत्कर्त्तव्यंमयादेवनगवान्वक्तुमर्हसि।।नीभ३।।तस्यतिनेप्रादत्तदाब्रह्मद्या
धिक्तमदःततोवक्रियमाकृत्यब्रह्मावचनमब्रवीत्।शक्रद्याचत्वंयोगजातावदृदाणात्रा।अग्निदा।

मममोक्षम्य कोदेव ब्रह्मन्दयाकृतश्चप्रनो।एतदिछामिविज्ञातंतवनोलोकइजितः।ब्रह्माजायस्त्रो-
यंतमामाद्यनादाप्यनिरःक्वचित्वीजोषधिनिज्ञानमेफलइजनमिछशान्।तमेवयाम्यतिहिप्रन
त्रिवेचनिवस्यति।ब्रह्मादद्याद्दद्यवादद्येतातमानमोकरः।ततःप्रनिजयाकृतवोदव्यकद्यतुकःपिता
मदश्रुलगवान्तथातदनवान्त्रियंनाताहकोषधिइणतथेद्याक्रयमपितामदः।क्षमर्थमदाराजवक्तु
मखपवक्रमोततोहकोषधिइणेतथेवोक्रयथातथोद्यथितंवक्रिचद्गानन्ब्रह्मदेवोक्षमब्रवीत्।अ
स्माकंब्रह्मदद्यायाःकोःनोलोकपितामदास्वस्मावनिदंतातस्मारनछनदंछमदंमि।वयंममिःतथा
ज्ञीतंवर्षचपवनेरितोसदामःमत्तंदेवतयाछेदनानदनं।।ब्रह्माउवाव।।अकारणंयनरोयंछतथा
छेदननेदनोकरिष्यतिमदामोदात्तमेषावाछुयाम्यतिनीमउं।।ततोमदोषधिइणाछेवछक्रम
दानेनाब्रह्माणमनिमंछ्यजगामाथयत्थांतेथं।।आछुयाभरामादवान्तोलोकपितामदःवा

थुरयाद्यादमांद्वयन्निवनारवाछुयमिंद्रादछाब्रह्मदद्योदशंगनाः।वछुर्थमस्माजागंतमयोक्तं
तीछथाअस्मरमाःकुछुःग्रदणेकृतबुद्धीनांदवेशतवशासनात्।मोक्षस्यममयाःस्माकंविनय
दपितामदःब्रह्मा।।शछुजाछुनारीछुयावैमेछुनमाचरेत्।वमेषायास्यतिहिप्रेद्यछुवोमानमाक्षर
।।स्त्रीमृत्।।नथेतिरुछुमनमःस्थकाद्याश्चरोगणाःस्वानिस्थानानिमप्राप्यरेनंमिरेनरतप्रनातछ्र
लोककृदेवःपुनरवपितामदः।।आपमंचिंतयामासक्षमनाथाप्यतमागमत्।ताश्चसर्वाःसमागछ्यछुण
ममितोजमोःदद्दछुवचाब्रह्मन्प्रणिप्रेप्रयपितामदं।।इनाम्देवसंघाश्चब्रह्मन्नामरिंदमाःमना
न्नवदेवशममाज्ञायनःप्रनोब्रह्माउ।।श्येद्दनंत्रानुप्राप्ताछुरुकृतेनयावदाब्रह्मदद्यावछुर्थंशिछुयम
स्मा प्रनीछ्यः।।आपःउछु।।एवंनवछुलोकेशयछ्वदमिनःप्रनोमोदछम्यममयास्माकंमंचिंतयिछु
मदंमिछ्वदिदंवक्रमर्वम्यजगनाःपरमागतिः।कोछ्यःप्रमादादिनदेवायःकछ्यानःमछुकरेत्।ब्रह्माउ।।अ

Digitized with financial assistance from the
Government of Maharashtra
on 11 June, 2017

ज्यामेवमतिक्रुद्धायानरोद्भुद्धिमादितः।श्नेश्मसूत्रउरीषाणियुष्मासुप्रविमोक्षतिनमेवयास्यतिनिश्चि
श्चेनत्रेवचनिवस्यतिनतोवानविनामाक्षशतिमद्यंब्रवीमिवः।सूतउ।।ततोविश्वद्यदावंप्रब्रुस्व
द्यामहर्षयः।तथानिहृष्टंदेवेशमगमद्देवशासनात्।एवंशक्रेणसंप्राप्तब्रुस्वद्यांपुराथुगेत्रस्मिन्तीर्थे
तपस्तप्त्वाऽथवान्यत्रिदिवंययौ।अथमेधेततःकृत्वाक्रियाणामभयद्यत।।इतिश्रीस्कान्देमहापु
राणेनागरखंडेहाटकेश्वरक्षेत्रमहात्म्येइ
क्ष्वाकुनिश्रीनामतीर्थ।।।।सूतउ।।ततःपरंदेवनदीवाल्पीसंगमंविनाशप्रविशानद्यासंगमागरंवरुणा
त्ययोमधुरोमिंडलोयावत्।आगच्छप्रियकाछयासाश्रमंयत्रउशनाऋषिणाकृतंवासूप्रियमेलकाभशवा
गिन्नुजशायावयस्यायानदीपुरासादायमकरोन्मायेमोहास्त्रीरूपधारिणी।नायासुसंगंचमःउ
सागरस्योत्तरेतटेतस्मतीर्थेनरःस्नात्वाशुक्लारिंदानियतोनमस्कृत्यवरादायकरुणस्ठानमाप्नुया
विश्यनगवान्विष्णुस्तेनमार्येणमायरोजघानदानवान्सर्वान्दत्वानायश्रियंशिनः।देवोयज्ञवरा

ह्यमहोनिमकरान्तयोःक्रीडत्वंसुविरंकालंकईमालेननिर्गयोःक्षयंयऊचुःसूतयज्ञवराद्यमाश्र
मद्यांप्रवेशनोनिर्गमंकमेंद्रमालेनबुद्धिसूतमुविप्ररात्।सूतउ।।द्यंतर्ध्वक्रीडितमिदंवराद्यांद्वारःपुरा
गोयंपरिपठछधर्मराजोयुधिष्ठिरःपितामहमहाप्राज्ञमहाबुद्धियशक्रमाश्रोऽभिछामिनत्वेनकृष्ण
मद्यक्रमीश्वरायज्ञासुमहत्तेजोयज्ञकर्मछुरातनोतन्मेवंयथातथ्यंब्रूहिब्रूहिनस्तन्मानिर्यग्यो
गनोऽपकथंधारिमवान्दरिःकेनकार्येनिमर्येणतन्मेब्रूहिपितामहा।।ऋषयकिंविदन्ति।।
।।सूतउ।।मात्रमद्यास्तुमादान्यंकथितंमविज्ञोत्रमाःयस्यश्रवणमात्रेणसर्वतीर्थफलंलानत्।यःक
र्तीदंश्रद्धायुक्तेनचेतसामहिमामाश्रमद्यास्तुरुद्रलोकमवाप्नुयात्स।।

।।ढ।। ।।ढ।। ।।ढ।। ।।ढ।। ।।ढ।। ।।ढ।। ।।ढ।। ।।ढ।।

।।श्रीः।। ।।श्रीः।। ।।श्रीः।। ।।ढ।। ।।ढ।। ।।श्रीः।। ।।